

Ook soldaten moeten eten

www.boterbijdeviswo1.be

De herdenking van de *Grote Oorlog* overspoelt het web. De meeste van de sites vertellen een lokale variant op hetzelfde gruwelijke, aangrijpende verhaal van loopgraven en mosterdgasaanvallen. Af en toe duikt echter een minder gekende kant van de strijd op. 'Boter bij de vis' is daar een voorbeeld van.

De website voert de ondertitel 'Landbouw, voeding en de Eerste Wereldoorlog'. Het Departement Landbouw & Visserij, het Centrum Agrarische Geschiedenis en het Interfacultair Centrum voor Agrarische Geschiedenis ontsluiten via dit kanaal de opmerkelijke overlevering van boeren, voedselhandelaars, smokkelaars en huisvrouwen tijdens de oorlogsjaren. Dit keer geen militaire geschiedenis of soldatenheroïek, maar het verhaal van de achterblijvers: al die mensen die creatief dagelijks brood op de plank brachten voor zichzelf en hun familie. Tegelijk moest ook het front van verhongering gevrijwaard worden. Daarvoor was een sterk uitgewerkte infrastructuur broodnodig. Op 'Boter bij de vis' gaan ze dieper in op al die aspecten. Het tabblad 'Verhalen' bevat opvallende getuigenissen en dossiers. Die zijn opgedeeld in drie grote delen. Het deel maatschappij bestudeert de impact van de beperkte voedseldistributie op de samenleving en schetst een beeld van honger en wat dat met een mens doet, zowel tijdens als na de oorlog. Daarbij reikt de website de oplossingen aan die zowel vindingrijke burgers als overheidsdiensten voor dat probleem boden. Zo komt het Nationaal Hulp- en Voedingscomité ter sprake, opgericht om het hoofd boven water te houden tijdens de laatste oorlogsjaren.

Een tweede luik gaat specifiek over de productie van voedsel in die woelige tijden. Hoe gingen landbouwers om met de toestand? Hoe konden ze de schaarste te lijf gaan met hun beste boerenzonen en trekpaarden opgevorderd voor eer en glorie van het vaderland? Het derde luik heeft dan weer een folkloristische invalshoek, maar is zeker niet minder boeiend. Daar worden de fameuze oorlogskookboeken voorgesteld: een curieus stukje erfgoed dat meer dan een historische studie getuigt waar een gemiddeld gezin mee te kampen had. Onder 'Oor-

logskeuken' prijkt bijvoorbeeld 'Nuttige Wenken over Spaarzaam en Voedzaam Keuken in Oorlogstijd', een educatieve aanbeveling die nu hallucinant lijkt.

Naast boeiende literatuur, ontbreekt een uitgebreide beeldbank niet. Contemporaine grafieken en voedsel Tabellen getuigen van het administratieve gelaat van het voedseltekort. Meer dan een volledig overzicht geven, wil de 'Boter bij de vis' een sfeer scheppen van een levensbedreigende periode waar mensen alle creativiteit en ambitie bijeen gooiden om een gemeenschappelijk doel te volbrengen. Dat beeld komt tot stand door krantenartikelen, overheidsdocumenten, archieffoto's en handleidingen voor de goede huisvrouw in oorlogstijd, maar meer nog door getuigenissen. Zo schreef brouwersvrouw Flavie De Preter uit Antwerpen in haar dagboek: "Ik heb onlangs nog tegen een vriendin gezegd dat iedere keer ik een Duitser zie, ik een gram aan gewicht verlies. Wat heeft ze gelachen!". Wie nog dieper wil graven, kan terecht bij 'Onderzoekbronnen' voor een uitgebreid overzicht van archieven en bibliotheken die dit landbouwkundig en culinair erfgoed documenteren. Daarnaast is er voor de echte liefhebber een bibliografie, en voor de geboeide bezoeker een schat aan documentatiemateriaal op hoge kwaliteit. Ten slotte herbergen de tabbladen 'Actueel nieuws' en 'Evenementen' alle tentoonstellingen en lezingen over het thema. Bij de webstek hoort namelijk een gelijknamige rondreizende tentoonstelling, die tot 2018 zo veel mogelijk Vlaamse gemeenten aandoet.

'Boter bij de vis' is een webstek die qua technisch hoogstandjes moet onderdoen voor soortgenoten, maar de invalshoek maakt dit grotendeels goed. Het gebruiksgemak is groot door de eenvoud en heldere taal. Dat vertaalt zich in een functionele vormgeving. Op deze stek moet je voor de inhoud zijn, en die openbaart een stuk streekgeschiedenis die maar weinig aan bod komt.

—
JONAS BRUYNEEL